

Laat de Boeddha in jezelf ontwaken

Eigenbelang en onverdraagzaamheid zijn in de wereldorde bepaald niet nieuw. Maar de globalisering en de middelen die de mensheid anno 2007 ter beschikking staan maken dat de gevolgen van die menselijke eigenschappen steeds meer een bedreiging vormen voor het welzijn van de aarde en haar bewoners. Er is dringend behoefte aan ander leiderschap.

door Ad Bos

We leven in een tijd waarin de aarde zich nadrukkelijk roert en het klimaat duidelijk om aandacht vraagt. En er is meer dat de aandacht trekt. De macht van (zwerf) kapitaal is groot, ondoorzichtige financieeringsconstructies ontregelen de financiële markten, en het merendeel van de wereldbevolking leidt een minimumbestaan. Uit naam van sterk uiteenlopende normen en waarden wordt veel geweld gebruikt en in Europa moet een raketschild komen. Het Vaticaan laat anno 2007 weten dat de katholieke kerk de enige echte kerk is en imams roepen op tot heilige oorlogen. Overheden verdraaien regelmatig de waarheid en het doen en laten van ieder individu wordt steeds verder vastgelegd via digitale bestanden en camera's. Het is maar een greep uit het wereldbeeld. Zo bezien is het niet vreemd dat de roep om ander leiderschap luider wordt. Die uit zich meestal in kritiek op leiders die in de schijnwerpers van de samenleving staan. Is die kritiek terecht, of zijn die leiders gewoon een product van de samenleving waaruit ze voortkomen? Beide is waar, en daarmee zegt de kritiek ook iets over veel critici.

Er is een enorme verandering in denken en gedrag nodig om het collectieve bewustzijn van de mens te doen omslaan naar een mondiale samenleving waarin empathie en verdraagzaamheid centraal staan. Zonder persoonlijk leiderschap is die omslag kansloos

Een belangrijk paradigma van deze tijd is samenwerking. De globalisering en de toenemende complexe mondiale problemen wijzen op de noodzaak daarvan. Zolang samenwerking wordt gedomineerd door persoonlijke, economische en politiek bepaalde belangen zullen de resultaten daarnaar zijn. Alleen samenwerking vanuit werkelijke verbinding, en vanuit de daar aanwezige empathie, zal een omslag in het bewustzijn van de mens-

heid kunnen realiseren waarbij eigenbelang en machtsdenken niet langer de boventoon voeren. Dat vraagt van ieder mens persoonlijk leiderschap, en van de leiders bij overheden en in bedrijven een daarop geënt maatschappelijk leiderschap.

Tussen de samenlevingen die het wereldbeeld bepalen bestaan grote verschillen. Toch staan aan de basis van al die samenlevingen mensen. Individuen die bezig zijn om te (over)leven binnen hun sociale, economische en culturele context, en die zichzelf en anderen leed toebrengen door (zoals de boeddhisten zeggen) hun 'onwetendheid', hun oppervlakkig bewustzijn. Illustratief is in dit verband de uitspraak dat ieder mens een boeddha in zich draagt, maar dat die meestal slaapt. Het wereldbeeld stemt niet optimistisch. Volgens de wetenschapper en filosoof Ervin Lászlo staan we op een kritieke tweesprong en nadert de wereld zijn 'chaospunt', waarbij een mondiale crisis kan ontstaan met rampzalige gevolgen. Kunnen we een dergelijke crisis voorkomen, of is dit alles gewoon onderdeel van een universeel evolutieproces met een onafwendbare afloop, zoals de geschiedenis van de mensheid eerder heeft laten zien? Een ding lijkt zeker, er is een enorme verandering in denken en gedrag nodig om het collectieve bewustzijn van de mens te doen omslaan naar een mondiale samenleving waarin empathie en verdraagzaamheid centraal staan. Zonder persoonlijk leiderschap is die omslag kansloos.

Het lijkt erop dat een groot deel van de mensheid, hoezeer ook enorm gegroeid in omvang en kennis, nog steeds in die bekende grot van Plato zit. Zeker, die is nu verlicht door talloze beeldschermen die het ons mogelijk maken om alles wat buiten die grot gebeurt te volgen. Die grot heeft iets vertrouwd, we kunnen de beelden kiezen die bij ons passen, of gewoon kijken zonder zelf in beweging te komen. We zijn ons er meestal niet van bewust dat we op die manier bijdragen aan ons wereldbeeld: 'zo binnen, zo buiten'. En als dat adagium waar is, wat is er 'binnen' dan precies gaande? Waarom onderzoeken we niet juist de donkere spelonken van de grot, achter die beeldschermen? Stel dat er diep in die grot een bron is die ander licht kan werpen op de wereld buiten, zou de werkelijkheid er dan opeens anders uit gaan zien? Het antwoord is ja. Want daar is het licht van reflectie te vinden waar Socrates het over had toen hij zei dat een leven zonder reflectie niet waard is geleefd te worden. Juist daar kunnen we ons ook bevrijden uit het gevoel van onmacht dat we als individu toch geen invloed

kunnen uitoefenen op de wereldorde. Kleinschalige veranderingen kunnen grote invloed hebben. Lászlo noemt dat het 'vlindereffect'.

De roep om ander leiderschap moet voor alles gaan over persoonlijk leiderschap, ofwel innerlijk leiderschap. Want dat is de echte sleutel tot persoonlijk en collectief welzijn, tot een andere manier van leven en samenleven. Niet iedereen heeft het talent om (inspirerend) leiding te geven aan anderen, maar ieder mens heeft wel de potentie om persoonlijk leiderschap te ontwikkelen, om leiding te geven aan zichzelf vanuit innerlijke afstemming. Dat vraagt om een bewuste keuze, een bereidheid om wakker te worden uit de werkelijkheid die we zelf creëren.

Het ontwikkelen van persoonlijk leiderschap is goed vergelijkbaar met de zoektocht uit de alchemie, die wel wordt gezien als de voorloper van de moderne wetenschap. De 'alchemisten' zijn nog steeds onder ons, en twee bekende stromingen binnen de alchemie ook. De stroming die van lood goud wilde maken, die nu materiële welvaart nastreeft in een vrije markteconomie, die onder meer de beurzen bevolkt en pleit voor meer macht voor aandeelhouders en voor winstmaximalisatie. En de stroming die dat goud symbolisch bedoelde, die de verbinding zoekt met de innerlijke en universele bron van wijsheid die in ieder mens aanwezig is. Die laatste stroming groeit ook, zij het langzamer.

Het veelgelezen boek *De 8ste eigenschap* van de managementgoeroe Stephen Covey gaat over het vinden van de eigen innerlijke stem en over het inspireren van anderen om hetzelfde te doen. Die innerlijke stem, zegt Covey, verwoordt de ziel. En hij voegt daaraan toe dat er een diep aangeboren verlangen is om die innerlijke stem in het leven te ontdekken. Dat verlangen is ook duidelijk van deze tijd, getuige het succes van de romans van bijvoorbeeld Coelho en de boeken van de filosoof en mysticus Ken Wilber. En er zijn talloze andere boeken en leertrajecten op het gebied van persoonlijke ontwikkeling en bewustwording. Veel mensen zijn op zoek. De een zal het een zoeken naar houvast noemen, de ander voelt de aandrang van de weg naar huis. Parcival ging ons voor rond het jaar 1200.

De mythe van Parcival gaat over de zoektocht naar de graal, de innerlijke bron die ons zo veel kan vertellen. In zijn boek *Midas en Parcival* over de betekenis van die mythe verwoordt de filosoof Hein Stufkens het mooi: *Jij en ik, we zijn zelf Parcival: mensen die het schouwtoneel van de wereld zijn opgeduwd, en maar moeten zien hoe we het hier redden, de een kwetsbaar in een hantsop, en de ander geharnast en tot de tanden bewapend, maar daarmee misschien nog verder van huis ... En we moeten maar uitzoeken wat we hier eigenlijk komen doen.*

Laten we vanaf het balkon van het leven kijken naar de rol die wij spelen in het

theater dat daar zichtbaar wordt. Is dat de rol die wij bewust hebben gekozen, die echt bij ons past? Of zijn we terecht gekomen op een pad dat vooral door anderen en ons omringende omstandigheden is gebaad? De weg naar persoonlijk leiderschap begint met zelfonderzoek, met de onbevangingheid en de moed om je zelfbeeld geheel of ten dele los te laten. Zonder onbevangingheid is er geen wetenschap en innovatie, ontstaat geen wijsheid. Zonder het onderkennen en overwinnen van angst is er geen sprake van moed. Persoonlijk leiderschap vraagt om het ontdekken en luisteren naar je innerlijke stem, die ontspringt aan een bron die alle mensen verbindt, ongeacht hun cultuur of religie. Daar ligt een groot en vrijwel ongebruikt potentieel.

Persoonlijk leiderschap is je potentie kennen en die met de juiste intentie aanwenden ten dienste van wat je creëert. Indien je je potentie kent, kun je ook zien waar die toe kan leiden, welke bijdrage je kunt leveren aan de samenleving. Daaraan zul je passie ontlennen, je kunt gaan doen waar je goed in bent en waar de samenleving behoefte aan heeft, want dat gaat bijna altijd samen. En met de intentie om dienstbaar te zijn aan die samenleving, om samen te werken met anderen en hen te zien in hun authenticiteit, zul je creëren wat ertoe doet. Covey zegt in dit verband: *De sleutel tot het creëren van werkelijke passie is het ontdekken van uw ware talenten en uw doel in het leven. En hij verwijst naar Aristoteles: Waar de talenten en de behoeften van de wereld elkaar raken, daar ligt uw roeping.*

Het veranderen van het wereldbeeld lijkt een moeizaam en traag proces. Toch zullen we bij onszelf moeten beginnen, in de wetenschap dat we anderen zullen inspireren om hetzelfde te doen, en dat we alleen zo andere leiders zullen voortbrengen. We leven in toenemende mate in een kennismaatschappij, die veel goeds brengt, maar waarin ook iets ontbreekt dat steeds fundamenteeler lijkt te worden. Dat is leven vanuit bezieling, vanuit eigenheid. De filosoof Martin Buber omschreef al eerder de opdracht voor deze tijd: *Ieder mens draagt iets kostbaars in zich dat in geen ander te vinden is. Dat te vinden is zijn weg. Alles wat we onszelf geven vanuit dat kostbaars, geven we ook aan de samenleving. De stappen die we zelf zetten vanuit dat kostbaars, zetten we ook voor anderen.* ■

Ad Bos, de auteur van dit artikel, is lange tijd advocaat geweest en thans werkzaam als coach. Website: www.zelfbewustzijn.com. Persoonlijk leiderschap is voor hem de opmaat naar een andere samenleving. Bij zijn coaching maakt hij gebruik van het Talentenspel, een spelmethodiek van bewustzijnsontwikkeling die diepgaande inzichten geeft in de authenticiteit en levensmissie van ieder mens. Hij is voorzitter van de Vereniging van Talentencoaches. Zie: www.talentenspel.nl.

